

Ar verta vaiką leisti į mokyklą anksčiau laiko?

Kasmet, prieš prasidedant naujiems mokslo metams, į švietimo įstaigas ateina vis daugiau tėvų, ketinančių savo vaikus į mokyklą pradėti leisti anksčiau nustatyto laiko.

Pagal švietimo įstatymą, vaikas mokyklą pradeda lankyti, kai jam tais kalendoriniais metais sueina septyneri metai, o ugdymas pagal priešmokyklinio ugdymo programą teikiamas, kai tais kalendoriniais metais vaikui sukanka šešeri. Jei svarstote klausimą, leisti vaiką mokytis metais anksčiau ar ne ir jūsų vaikas lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą, verta pasitarti su darželio pedagogais, logopedu, psichologu. Specialistai gali tiksliau apibūdinti jūsų vaiko gebėjimus ir palengvinti apsisprendimą. Visada tarp norinčių pradėti lankyti mokyklą anksčiau laiko, būna ir labai gabių bei talentingų vaikų, kuriems mokyklos lankymo tikrai neverta atidėti. Todėl visi tėvai ar globėjai, pageidaujantys anksčiau nustatyto laiko vaiką leisti į priešmokyklinio ugdymo grupę (klasę) ar į pradinio ugdymo pirmąją klasę, turi pasirūpinti, kad vaikui būtų atliktas brandumo įvertinimas, rodantis vaiko pasirengimą lankyti mokyklą ar priešmokyklinio ugdymo grupę (klasę). Pažymą apie vaiko brandumo įvertinimą reikia pristatyti ugdymo įstaigai, kurioje mokysis vaikas. Prieš priimant galutinį sprendimą, verta pagalvoti ir apie tai, kad pradėjus vaiką leisti į mokyklą metais anksčiau, kai kurie bendraklasiai vaiką gali lenkti visais metais ir daugiau, todėl jaunesniam vaikui mokantis gali prireikti daug didesnių pastangų ir pagalbos, nei kitiems mokiniams. Gali atsirasti ne tik psichologinių, bet ir sveikatos problemų, mokymosi sunkumų, kristi mokymosi motyvacija. Todėl būtina atsižvelgti į psichologo rekomendacijas ir leisti vaikus į priešmokyklinę grupę ar pirmąją klasę tik tada, kai jie yra tam visapusiškai brandūs.

Kur ir kada atliekamas vaiko brandumo įvertinimas?

Dėl vaiko brandumo įvertinimo tėvai ar globėjai turėtų kreiptis į Kretingos rajono švietimo centro pedagoginės psichologinės pagalbos skyrių. Vaiko brandumo įvertinimas atliekamas nuo balandžio 1d. iki rugpjūčio 31d., paslauga teikiama nemokamai. Vaiko, kuriam tais kalendoriniais metais sueina 7 metai, brandumas nėra vertinamas.

Vaikų brandumo įvertinimo tvarką reglamentuoja: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005m. spalio 29d. įsakymas Nr. ISAK – 2173 „Dėl vaiko brandumo

mokyti pagal priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas įvertinimo tvarkos aprašas“, „Vaiko brandumo mokyti pagal priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas įvertinimo tvarkos aprašas“ (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. rugsėjo 1 d. įsakymo Nr. V-751 redakcija);

Kaip teisingai suprasti brandumo mokyklai sąvoką?

Praktika rodo, tėvų noras ir požiūris į savo vaiką ne visada sutampa su ugdymui reikalingais vaiko brandumo požymiais. Kartais manoma, kad pagrindinis kriterijus, leidžiantis nustatyti, ar vaikas pasirengęs mokyklai, yra gebėjimas skaityti, skaičiuoti ir pan. Specialistai vertina kitaip. Atsižvelgiama į vaiko protinį, emocinį - socialinį bei praktinį brandumą, svarbi ir paties vaiko nuostata ir noras tapti mokiniu. Būsimasis pirmokas turi mokėti susikaupti, galėti išlaikyti dėmesį ir tada, kai užduotis pasirodo nelabai įdomi. Gebėti logiškai mąstyti, pakankamai aiškiai reikšti mintis sakiniiais, laiku išgirsti ir suprasti žodinius mokytojo nurodymus, juos savarankiškai vykdyti, pasitikėti savo jėgomis. Svarbu turėti kopijavimo, piešimo, kirpimo žirklių įgūdžių. Mokėti nugalėti savo baimingumą, nedrąsumą, nebijoti paklausti, paprašyti pagalbos, jausti poreikį bendrauti su kitais vaikais ir suaugusiais. Ne mažiau svarbu ir praktiniai gebėjimai, savarankiškumas: mokėti užsirišti raištelius, užsisegti sagas, apsirengti ir nusirengti, gebėti sutvarkyti savo darbo vietą, mokymosi priemones, turėti reikiamus higienos įgūdžius. Tinkamas vaiko brandumas mokyklai – toks jo fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimo lygis, kuris sudaro prielaidas sėkmingai ugdytis pagal bendrąją pradinės mokyklos programą bei sėkmingai prisitaikyti prie mokyklos gyvenimo. Vaikas turi būti parengtas nelengvam protiniam darbui, nereikėtų nuolat kartoti, kad mokykloje vaikų laukia vien malonumai ir džiaugsmas. Pradėję lankyti mokyklą ir neradę žadėtų malonumų, mažieji mokiniai nusivilia, dingsta noras lankyti mokyklą ir mokyti. Vaikai turi įprasti nugalėti jų jėgas atitinkančius sunkumus ir patirti atlikto darbo džiaugsmą.

Lavinkime gebėjimus žaisdami

Pedagogai ir tėvai pastebi, kad vaikų raidos tempai neretai labai skiriasi, t.y. to paties amžiaus vaikų gebėjimai gali būti labai nevienodi. Natūralu, kad vaikams patinka veikla, kuri jiems gerai sekasi, jie noriai lavina jau turimus įgūdžius. Dėl tos priežasties mažiau

laiko skiriama ne tokiems mėgstamiems, tačiau ne mažiau svarbiems gebėjimams ir įgūdžiams lavinti. Pavyzdžiui, daugumai vaikų labai patinka spalvinimo ir piešimo užduotys, tačiau jiems pristinga kantrybės išklausyti skaitomą pasaką, jie sunkiai reiškia mintis sakiniiais norėdami rišliai papasakoti įvykius, atkurti girdėtą pasaką, negali pasakyti ką reiškia vienas ar kitas dažnai girdimas žodis. Specialistai tai vadina stipriosiomis ir silpnosiomis vaiko gebėjimų pusėmis. Labai svarbu kuo anksčiau pastebėti ir atkreipti dėmesį į silpnesnius gebėjimus ir jų lavinimui skirti didesnę dėmesį. Svarbu sugalvoti būdus, situacijas, kad vaikas pats susidomėtų jam ne tokia malonia veikla, siekti, kad ta veikla jam netaptų muštru. Per prievartą greitų ugdymo rezultatų nepasieksime, tačiau jei vaiko žaidžiamus žaidimus pakreipsime tinkama kryptimi, jis mokydamasis bus geros nuotaikos, pavyks jį sudominti, rezultatų tikrai sulauksime. O dėl nuolatinio tėvų nerimo, kad vaikas išeidamas į mokyklą turi mokėti skaityti, skaičiuoti, rašyti, tikrai netiesa. Jei sudarysime galimybę susipažinti su raidžių ir skaičių simboliais žaidžiant, vaikas tikrai susidomės raidžių ir skaičių pasauliais ir jam tikrai seksis mokykloje. Vaikas pats turi parodyti norą mokytis skaityti, tada skaitymo įgūdžiai formosis greitai ir lengvai. Tais atvejais, kai tėvams trūksta energijos, laiko ar žinių garantuoti įvairiapusę vaiko patirtį, išmokyti tinkamo bendravimo, labai svarbu vaiką leisti į priešmokyklinio ugdymo grupę ar klasę, todėl nuo 2016m. rugsėjo 1d. priešmokyklinis ugdymas yra privalomas.

Siekdami adekvačiai įvertinti vaiko galimybes, bendraukite su vaiko auklėtojomis, įstaigos logopedais, psichologais, pasidomėkite stipriosiomis ir silpnosiomis vaiko savybėmis, skirkite vaikui daugiau dėmesio, dažniau skaitykit ir žaiskit kartu. Praktika rodo, kad vaikai, kurie pradėjo lankyti mokyklą anksčiau nustatyto laiko, nepatiria mokymosi nesėkmių, jei prieš priimdami atsakingą sprendimą tėvai tariasi su specialistais, gali savo vaikui skirti pakankamai laiko, išmano ir skatina įvairias vaiko pažinimo sritis.

Pagal psichologinę literatūrą parengė

Logopedė metodininkė Raminta Staškauskienė